

Slovenski dom

Poštlna plačana v gotovini

Cena Din 1.-

Štev. 18.

V Ljubljani, ponedeljek 24. januarja 1938.

Leto III.

Po političnem prijateljstvu — do gospodarskih zvez in koristi: Pomen in uspehi obiska v Nemčiji

Ljubljana, 24. jan. Ob vrnitvi predsednika naše vlade dr. Stojadinoviča z njegovega političnega obiska v Nemčiji, prinaša »Ponedeljski Slovenec« članek o pomenu tega obiska in na uspehih, ki jih bo ta pot za Jugoslavijo rodilo. Članek pravi med drugim:

Sprejem dr. Stojadinoviča v Nemčiji ni bil samo izraz drugačnega stališča Nemčije do naše države kot nekdanj, ampak tudi izraz izpremenjene vrednosti naše države v evropskem svetu. Naša država je postala velika, ker je krenila v zunanji politiki na lastno pot. S tem je dokazala, da hoče biti enakopraven pogodbenik v mednarodnih odnosih, kar ji tudi priznavajo vse. Lahko rečemo, da je Nemčija sprejela dr. Milana Stojadinoviča kot predstavnika prejšnje, ki ji je bila na papirju že sebi enake države. Bili smo sicer na papirju že prej enakopravni z drugimi, toda vedno je bila ta enakopravnost ogrožena od velikih sil ter njih igre za lastne interese. Sedaj pa nastopamo v dru-

gi vlogi in vse kaže, da z znatnim uspehom. Vsekakor moremo biti s te strani zadovoljni z obiskom v Nemčiji.

Gotovo so bili zelo važni stiki, ki so bili navezani te dni na gospodarskem področju. Nacionalistično sodelovanje med našo državo in Nemčijo je sicer še starejše, vendar ni prišlo do tako velikega razmaha prej kot v zadnjih letih. Nismo sami prišli v položaj, da kupujemo vedno več nemških proizvodov, tudi Nemčija je vedno več kupovala pri nas. Sodelovanje je bilo dano z gospodarskim ustrojem obeh držav, ki se izpopolnjuje. Od tega sodelovanja sta doslej imeli obe državi znatno korist, gresta pa za tem, da to sodelovanje še bolj izpopolnita. Ni tako sodelovanje naperjeno proti drugim državam, ker hočemo tudi v zunanji trgovinski politiki hoditi svojo pot kot v zunanji politiki, pač pa je za obe državi postalo tako znatno, da si danes dviga našega gospodarstva ne moremo misliti

brez sodelovanja z Nemčijo kot odjemalcem in tudi Nemčija bo marsikatero težkoče svojega hitro razvijajočega se gospodarstva premagala v največji meri s sodelovanjem z nami. V sedanjih razmerah je nadaljnje sodelovanje na gospodarskem polju nujno potrebno in obetamo si lahko od njega nadaljnje koristi.

Da je tudi Nemčija za okrepitev gospodarskih odnosov, dokazuje izjava nemškega kanclerja Hitlerja ob priliki obiska jugoslovanskih časnih karjev pri njem. Poleg z največjim poudarkom izrečenih besed: »Naša želja je, da je Jugoslavija velika, močna in svobodna«, je posebej še omenil gospodarske odnose med obema državama, katere je treba gojiti.

Vsekakor so dobri politični in gospodarski odnosi med obema državama zgrajeni na trdni podlagi in gotovo so dobili s sedanjim obiskom tudi še nadaljnjo okrepitev.

Vesti 24. januarja

Osem angleških bombnih letal je poškodovalo vihar, ki je divjal na severnem Škotskem.

Nove mirovne pogoje Kilajski je postavil japonski zunanji minister Hirota v dolgi izjavi, ki jo je dal zadnjič. Novi pogoji so v bistvu enaki starim in jih je mogoče označevati z izrekom »Kitajsko — Japoncem«.

Grški prestolonaslednik Pavle je na svojem poročnem potovanju došel v Napoli.

Mednarodna komisija za plovo na Donavi se je sestala v francoskem kopališču Cannesu in razpravljala o tem, kako očistiti ustje Donave.

Spor je izbruhnil med generalom Francom in angleško družbo, ki izkorišča največje evropske bakrene rudnike v Rio Tinto, ker je nacionalistična vlada prisilila družbo, da je od nje kupila za pol milijarde vrednostnih papirjev, ki v inozemstvu nimajo veljave.

Angleško vojsko odposlanstvo bo v kratkem odšlo na Portugalsko, da presnuje portugalsko vojsko in mornarico in zagotovi Angliji pomorska oporišča na Azorskib in Kapverdskih otokih, ki jih Anglija potrebuje za prosto pot okoli Afrike v Indijo.

Proti sklepom angleške vlade za pospeševanje telesne kulture so včeraj pridigali po veliko angleških protestantovskih cerkvah.

Češki komunisti so umorili svojega bivšega voditelja Juda dr. Brandmanna po sklepu osrednjega vodstva stranke, ker se je Brandmann, ki je bil eden glavnih čeških komunističnih agentov, pridružil opoziciji proti Stalinu in se zavzemal za Trockega.

75 letnico poljskega upora proti Rusiji so z velikimi slovesnostmi praznovali včeraj. Predsednik republike je sprejel 53 mož, ki so se revolucije leta 1863 udeležili kot bojevniki. Vsi so dobili lepe darove v znamenje priznanja.

Grške oblasti so izgnale iz Aten nekaj bivših politikov, ki so širili letake, v katerih kličejo grško ljudstvo k uporabi proti sedanji vladi.

V Jeruzalemu so včeraj obesili Arabca, ki je umoril pri Hebronu angleškega staroslovca Harkeya.

Ogromno novo radijsko postajo bo zgradila Amerika na državne stroške. Postaja bo namenjena pobujanju protiameriške propagande.

Prvi uspeh izjave nove francoske vlade o socialni pomiritvi je bil v tem, da je stavbniško delavstvo v nekaterih pariških predelih zapustilo gradnje, ki jih je imelo po stavbah zasedeno in začelo pogajanja s podjetniki.

Belgijska vlada bo kmalu priznala italijansko oblast v Abesiniji, kakor poročajo bruseljski listi.

Voditelj oddelka za Nemece v tujini pri berlinskem zunanjem ministrstvu Bohle je včeraj došel v Budimpešto in bo imel z madžarsko vlado več razgovorov, ki se tičejo Nemecev na Madžarskem.

Združenje nadzorstva nad francosko državo upravo v eni roli je bila nujno potrebna, to priznava celo nemško časopisje in poudarja, da se je to moglo zgoditi kljub notranjopolitičnim razdorom v Franciji. To kaže, da imajo Francozi kljub domačim prepričanjem še vedno veliko smisla za državo in njeno varnost.

O slogi v francoski ljudski fronti je govoril sedanji prosvetni minister Zay na nekem zborovanju radikalne stranke, pa mu poslušalci niso preveč verjeli, kakor pišejo pariški listi.

Španska nacionalistična bojna ladja je blizu Gibraltara ustavila holandski parnik »Panama« in ga odvedla v Ceuto. Parnik je bil namenjen v Dubrovnik.

Zivinska kuga je v Angliji povzročila do zdaj že nad 200.000 funtov sterlingov škodo, to je okrog 50 milijonov dinarjev.

Stroški za odpoklic tujih prostovoljcev s španskih bojišč bi znašali po angleški cenitvi kakih 700 milijonov dinarjev.

Novo ljudsko štetje bodo imeli spomladi v Turčiji zaradi tega, ker se je prebivalstvo zadnja leta močno pomnožilo, tako da stari podatki več ne zadostujejo.

21 strank bo nastopilo pri prihodnjih romunskih volitvah — veliko preveč, da bi moglo romunsko ljudstvo s svojim zaupanjem osrečiti vse nadeje njihove politike. Predsednik vlade je krajskim policijskim voditeljem že dal potrebna navodila, kako naj pripravljajo volitve.

Razstava nemškega stavbarstva, ki so jo v soboto odprli v Münchenu, je po obsegu največja, kar jih je bilo kdaj na svetu. Svečanosti ob začetku razstave se je udeležil tudi dr. Stojadinovič.

Stavkali so začeli tudi judovski učitelji v jeruzalemskih šolah.

V Berlinu so obglavili tri vojune, ki so bili češkoslovanski državljani.

Novo francosko vlado pozdravljajo vse stranke in njihovo časopisje, celo glasila skrajnih desničarjev. Vsi listi označujejo nastop te vlade kot znamenje, da Francija ne mara biti več pod moskovskim jarmom.

Veliki snežni viharji divjajo po gorah južni Italiji. Sneg je pokril tudi ognjenik Vezuv do polovice.

Veliko veselje vlada po vsem budistovskem svetu, ki je bil do zdaj brez svojega vrhovnega verskega poglavarja, te dni pa se je budistovskim menihom nekje v notranjem Tibetu posrečilo odkriti dečka, v katerem se je utelstil začetnik njihove vere, Buda. Ta otrok bo od zdaj vrhovni verski poglavar nestetih milijonov ljudi v notranji Aziji.

Zakonski načrt o federativni ureditvi Belgije je predložil bruseljski zbornici neki socialistični poslanec. Belgija bi dobila potem dve avtonomni pokrajini: Valonsko in Flamsko, ki bi imele skupne zunanje zadeve, vojsko in enotno denarstvo. Ta predlog stavijo socialisti zaradi vse hujših sporov med Flamci in Valonci.

Bukarešta, 24. jan. — Jutranje časopisje objavlja z ozirom na bližajočo se izredno zasedanje cerkvenih dostojanstvenikov srbske pravoslavne reke uvodnik s podnaslovom »Država in Cerkev«, v katerem poudarja potrebo, da pride čimprej do pomirjenja med Cerkvijo in državo.

Prva obletnica prijateljstva z Bolgarijo

Belgrad, 24. jan. Danes poteče prva obletnica odkar je bila v Belgradu podpisana pogodba o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo. Pred letom dni se je mudil v Belgradu predsednik bolgarske vlade Kjoisevanov ter je ob tej priliki podpisal omenjeno pogodbo. Ta pogodba je že v prvem letu prinesla obema državam precej koristi, ker so se medsebojni odnosi med balkanskimi sosedama občutno zboljšali.

Vladni pretresi v Bolgarii

Sofija, 24. jan. m. Politični krogi zatrjujejo, da je v Bolgarii prišlo do nesporazuma med predsednikom vlade Kjoisevanovom in vojnim ministrom Lukovom na eni ter med notranjim ministrom Krasnovskim na drugi strani. Kralj Boris je včeraj popoldne sprejel v daljšo avdienco predsednika vlade Kjoisevanova in vojnega ministra Lukova. Avdienca je trajala nad dve uri. O njej javnosti ni bilo ničesar sporočenega. Zaradi tega nesporazuma mislijo, da bo Kjoisevanov v kratkem moral preosnovati svojo vlado. Z ozirom na to, da je sedanja vlada v Bolgarii izrazita uradniška vlada, je pa tudi mogoče, da bosta Kjoisevanov in Lukov znova poklicana v avdienco h kralju Borisu, ki jima bo najbrž naročil, naj zaradi državnih koristi zavzameta bolj pomenljivo stališče, da ne pride do večjih pretresov v vladi.

Pol miliarde lir za Abesinijo

Rim, 24. januarja. Agencija Stefani poroča o najnovejših podatkih, ki kažejo, kako Italija z vso intenzivnostjo skrbi za gospodarski napredek Abesinije. Članek pravi, da je večje število gospodarskih društev znatno povečalo svoj kapital. Pri tem ugotavljajo, da italijanski zasebni kapital, ki je bil doslej investiran v Abesiniji, presega že pol milijarde lir. Članek pravi nadalje, da ti podatki najvidneje zanikujejo zlobne vesti, ki jih zadnje čase širijo o gospodarskem položaju Italije in kolonij neki tuji gospodarsko-finančni listi. Takšne laži proti Italiji se ponavljajo v kratkih presledkih. Toda stvarna dejstva in jasni podatki popolnoma izpodbijajo te izmišljotine. Statistični podatki dokazujejo, da se n. pr. hranilne vloge v Italiji stalno povečujejo in da se tudi občni gospodarski položaj v Italiji stalno popravlja, tako da je očitno Italija sposobna z lastnimi sredstvi in močmi gospodarsko dvigniti svoje poseti kolonije.

Za nov invalidski zakon

Belgrad, 24. jan. m. Danes dopoldne bo dokončal svoje delo upravni odbor združenja vojnih invalidov. Invalidi so razpravljali o novem invalidskem zakonu, s katerim naj bi se popravile vse krivice, ki jih je invalidom zadel sedanji invalidski zakon.

Nove korake za zboljšanje razmerja z Italijo pripravljala angleška vlada, kakor poroča londonški tisk.

O madžarski zunanji politiki in njenih odnosih s sosednimi državami je v budimpeštanski zbornici imel daljši govor zunanji minister Kanya.

Namesnik angleškega letalskega ministra Lloyd je iz Berlina, kjer si je ogledal vse važnejše letalske ustanove, odpotoval v Pariz.

Kamniški vlak povozil mlado dekle

Ljubljana, 24. januarja. Na poti, ki vodi čez kamniško progo proti Vodovodni cesti, je kamniški osebni vlak povozil včeraj jutraj nekoliko po osmi uri mlado 30 letno dekle. Bila je to Franja Calcairejeva iz Malgajev ulice 15. Franja je odšla že ob osmih z doma in kakor je njena mati ga. Calcairejeva izpovedala na policiji, je šla kupit časopis.

Nekoliko po osmi uri pa je slikar Franc Globočnik, ki je šel preko prelaza, na progi opazil razmesarjeno žensko, kateri je vlak odbil polovico glave in vlekel truplo 50 metrov za seboj.

Na mesto nesreče sta odšla nato zdravnik dr. Lužar in dežurni uradnik g. Macarol. Popoldne pa se je zglasila na policijski stražnici mati in poprašala po hčerki. Po opisu, ki so ji ga tu dali, je slutila, da gre za nesrečo njene hčerke. V mrtvašnici pri sv. Krištofu je res spoznala, da je to njena nesrečna hčerka. Pri njej niso našli nobenih listin in samo dva dinarja. Nesrečo je zakrivila gosta megla, zaradi katere ni dekle videlo prihajajočega vlaka.

Strahote državljsanske vojne

Letala sejejo smrt na vso Španijo

Salamanca, 24. jan. o. Zadnje dni so boji pri Teruelu stopili v ozadje sprčo strašnih letalskih napadov, ki so jih doživela španska mesta tako v nacionalistični, kakor rdeči Španiji. Ti napadi, pri katerih padajo kot žrtve skoraj nevojniki, so najhujši od začetka vojne. O tem pričajo podrobni podatki o sobotnem bombardiranju Salamance po rdečih letalih.

Nad mestom se je v soboto opoldne okrog 11.30 pojavilo pet vladnih letal v višini 5000 m. Bombardiranje je trajalo 7 minut. Po izpovedi ljudi, ki so opazovali ta napad in ki so prispeli v Gibraltar, je bilo v Salamanci 225 ljudi ubitih, 400 pa ranjenih. 20 bomb je udarilo v posamezne mestne okraje, 15 v mestno okolico. 2 veliki bombi sta padli v neposredno bližino Grand hotela, v katerem so zbrana skoraj vsa tuja poslaništva, ki so akreditirana pri vladi generala Francoa.

V odgovor na ta napad so nacionalistični letalci včeraj prileteli nad mesto Puigcerdo ob katalonsko-francoski meji ter ga z bombami skoraj do celga porušili. Nekaj bomb je padlo tudi na francosko ozemlje, zaradi česar bo francoska vlada vložila ugovor pri nacionalističnih oblasteh. 14 nacionalističnih bombnikov je zmetalo na mestece 50 bomb največjega kalibra, katerih učinek je bil strahoten.

Nacionalistična letala so včeraj spet bombardirala Valencijo. Nekaj bomb je padlo v okraj San Jove. 20 ljudi je bilo ubitih.

Rdeče vojno ministrstvo je izdalo poročilo, po katerem je bilo pri včerajšnjem letalskem napadu

na Valencijo tam ubitih 13 ljudi, čez 100 pa ranjenih.

General Queipo de Llano je javil snoči po radiu, da je včerajšnje bombardiranje Seville zahtevalo 19 človeških žrtv. Med temi so 3 ženske, 10 otrok in 6 starev.

Barcelona, 24. jan. AA. Havas: Med včerajšnjim bombardiranjem Seville so vrgli na tamkajšnje vojaške objekte pet bomb.

Po poročilu rdečega obrambnega ministrstva so nacionalistična letala včeraj bombardirala ceste in druge prometne zveze med Barcelono in Pireneji. Sovražna letala so dvakrat napadla Figureas in vrgla 45 bomb. Mrtvih je obležalo 14 ljudi, približno 50 jih je ranjenih. 15 hiš je v razvalinah.

Avstrija in Španija

Dunaj, 24. jan. AA. Avstrijski konzul v Madridu je dobil navodila od svoje vlade, naj vpraša 84 avstrijskih državljanov, ki še zmerom živijo v rdeči Španiji, ali bi se radi vrnili v Avstrijo ali ostali v Španiji. Avstrijska vlada je izdala hkratu vse potrebne ukrepe, da bi se omogočil povratek onih avstrijskih državljanov, ki so se izrazili zanj. Tako nato bo avstrijska vlada priznala zastopnika generala Francoa na Dunaju za španskega poslanika, avstrijsko diplomatsko predstavništvo v Španiji pa bo kakor doslej poverjeno avstrijskemu poslaniku v Parizu. V nacionalistični Španiji pa bodo, kakor poroča »Weltblatt«, obnovili avstrijske konzulate.

Zasedanje Sveta Zveze narodov bo kratko

ker nima nihče volje, da bi razpravljaj tam kaj važnega

Zeneva, 24. jan. m. Bližnje zasedanje sveta Zveze narodov, ki se bo pričelo 26. januarja, bo trajalo kvečjemu pet dni. Tokratno zasedanje ženevske ustanove bo zato tako kratko, ker numeravajo angleški in francoski zastopniki staviti le nekaj vprašanj.

Svet Zveze narodov zdaj tudi ne bo razpravljaj o pritožbah, ki so jih nekatere države vložile zaradi ukrepov romunske vlade proti Judom. Te pritožbe so stavljene zaenkrat z dnevnega reda zaradi tega, ker je romunski zunanji minister Micescu vložil pri tajništvu Zveze narodov pritožbo, v kateri je zagrozil, da bo Romunija v primeru, če bo svet Zveze narodov razpravljaj o tem vprašanju, odpovedala pogodbe o narodnih manjšinah.

Francoska in angleška vlada sta se zadnje dni

pogajali glede morebitnega skupnega nastopa angleškega in francoskega zastopnika na zasedanju Zveze narodov. Pri tem skupnem nastopu naj bi angleški, francoski in sovjetski odposlanec izrazili svojo neomajno zvestobo Zvezi narodov in povedali, da so kljub zadnjim dogodkom pripravljeni prizadevati si za njeno izpopolnitev. Kaže pa, da tega nastopa ne bo.

Pričakujejo, da bodo na tem zasedanju Švedska, Holandija, Švica, Belgija, Norveška in še nekaj drugih držav skupno zahtevale, naj se v pravilih Zveze narodov spremeni člen, ki določa gospodarske sankcije proti državam, ki začno vojno, češ, da je resničnost pokazala, da sankcij uspešno ni mogoče izvesti in da koristijo samo velikim državam.

Predsednik dr. Stojadinović v Zagrebu

Zagreb, 24. jan. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je včeraj dopoldne z brzovlakom preko Ljubljane iz Nemčije prispel v Zagreb. Spremljal ga je šef kabineta zunanjega ministra dr. Dragan Protić. Na železniški postaji v Zagrebu so ga sprejeli in pozdravili podban Mihalčič, poveljnik armade general Juršič, železniški direktor inž. Terček, policijski upravnik dr. Vragović, načelnik državne zaščite za savsko banovino dr. Benčić, senator dr. Vojnović in mnogo drugih uglednih oseb. Predsednik vlade dr. Stojadinović je stopil iz svojega voza in se v spremstvu podbana Mihalčiča ter šefa svojega kabineta odpeljal z avtomobilom v gornje mesto na Markov trg. Tam je izstopil iz avtomobila in se s svojima spremljevalcema peš podal po Strossmayerjevem sprehajališču, nato po stopnišču v Dugo

ulico, po Jelačićevem trgu in preko Zrinjevca na postajo. Ker je bil dan zelo lep in sončen, je bilo v tem času na Zrinjčevu baš največ ljudi, ki so spoznali g. predsednika vlade in ga pozdravljali. Ob 12.40 se je predsednik vlade spet vrnil na železniško postajo. Poslovil se je od vseh prisotnih in ob 13 se je odpeljal dalje proti Belgradu.

Belgrad, 24. jan. m. S snočnim večernim jeseničkim brzovlakom se je vrnil v Belgrad s svojim spremstvom predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović. Na postaji ga je v imenu vlade pozdravil njegov namesnik notranji minister dr. Anton Korošec s prišerno dobrodošlico, za njim pa še predstavniki diplomatskega zbora. Zastopane so bile pri sprejemu tudi organizacije JRY, ki so priredile voditelju dolgotrajne ovacije.

Roparski napad na cesti

Peče pri Moravčah, 24. januarja. Tukajšnjega šolskega upravitelja g. Mrčuna je obiskala ponovna neizgoda. O božiču mu je bilo vloženo v stanovanje in pokradena vsa obleka. Nedavno pa sta ga na cesti blizu Vidrege napadla o mraku dva capina. Zahtevala sta denar in grozila s samokresom. Gospod upravitelj jima je izročil denarnico s 150 din — vse, kolikor je imel pri sebi. Neznanca sta zbežala s plenom, pa so jima orožniki menda prav blizu za petami.

Zveza palestinskih Judov je imela v Jeruzalemu zborovanje in na njem sprejela ostro resolucijo proti preganjanju judovstva v Nemčiji in Romuniji.

Vremensko poročilo

Rateče - Planica: —6, sončno, mirno, jasno, sren, v višinah pršič, 85 cm. Drsališče in sankališče uporabno.

Kranjska gora: —2, zračni pritisk se veča, sončno, mirno, sren, v višjih legah pršič do 50 cm, sankališče in drsališče uporabna.

Dovje-Mojstrana: —5, sončno, mirno 18 cm snega.

Vršič: pršič, 110 cm.

Bled: —2, zračni pritisk se manjša, sončno, mirno, sren, 20 cm. Na jezeru drsališče deloma uporabno.

Pokljuka: —2, sončno, 20 cm pršiča na 100 cm podlage.

Oglejte se v zrcalu naše dobe,
v filmu trajne umetniške in človečanske vrednosti!

VELIKA ILUZIJA

Bogat in aktualen predprogram: Iz zgodovine kitajsko-japonske vojne, autentični prikaz potopa ameriškega vojnega broda »Panay«, žurnal, črni pajk, vesela menezarija itd.

Telefon 21-24 **KINO MATICA** Telefon 21-24

Zavod za slepe spada v kulturno središče

V Jugoslaviji imamo tri vzgojne zavode za slepe, in sicer v Zagrebu, Zemunu in v Kočevju. Najstarejši je zagrebški zavod, ki je bil ustanovljen leta 1889. Zemunski zavod je lani obhajal 20 letnico svojega obstoja. Prvi slovenski zavod pa je bil ustanovljen 22. novembra leta 1918, in sicer v Ljubljani. Ta dan je namreč Ljubljana sprejela v svoje okrilje slovenske slepe vojaške in slepe otroke, ki so se do tedaj izobraževali v avstrijskih zavodih za slepe v Gradcu, Lincu in na Dunaju. Slepe je tedaj pripeljala v osvobodeno demovino prva slovenska učiteljica slepih gđ. Franica Vrhunčeva, ki še danes plodonosno deluje na slovenskem zavodu za slepe otroke v Kočevju. Do leta 1929 je zavod vzdrževala država iz svojega proračuna. Nato je prevzela zavod občinska samouprava in po njej banovina, ki ga tudi zdaj povsem vzdržuje. Zavod je bil prvotno nameščen v vojašnici Vojvode Mišiča, potem pa je dobil krasne prostore v poslopju, kjer je zdaj ženska bolnišnica. Tu se je lepo razvijal. Zal je bil leta 1922 premeščen iz Ljubljane v oddaljeno mesto Kočevje, kjer se ne more tako razvijati kakor v glavnem kulturnem središču.

Vzroki oslepelosti

Iz kakšnih socialnih razmer prihajajo slepi otroci v zavod, je »Slovenski dom« nedavno izčrpnoročno poročal. A tudi o vzrokih oslepelosti in stopnjah slepote ozir. slabovidnosti je naša javnost še vedno premalo poučena, da bi mogla prodreti v bistvo vse tragedije, ki spremlja slepe skozi črno temo do groba.

Na sprejemnem listu ni zmerom točno naveden vzrok oslepelosti. V nekaterih primerih prirojene slepote je vzrok itak težko ugotoviti. Tudi zdravniki okolišči se pri poznejših preiskavah navadno izognejo vprašanju, kaj je neposreden vzrok oslepelosti; ugotovijo samo stanje defekta na očeh in stopnjo slepote. O tem pa, kaj jo je povzročilo, se le previdno izražajo. Tako n. pr. ni navedeno niti v enem primeru, da bi oslepelost povzročilo vnetje oči pri rojenem otroku — po znakih na roženici pa bi mogli to v štirih primerih skoraj z gotovostjo sklepati.

Vzroki oslepelosti nam v številkah pokažejo naslednjo sliko: a) prirojena slepota: 20 primerov ali 50%; b) pridobljena slepota: 10 primerov ali 45%; oslepelost po očesni bolezni: 8 primerov ali 20%; oslepelost po telesni bolezni: 4 primeri ali 10%; po telesni poškodbi ali nesreči: 6 primerov ali 15 odstotkov.

Ob tej razporedbi človeka presune veliko število primerov prirojene slepote, ki jih je kar 50%! Da je to res mnogo, je razvidno iz statistike osrednjega zavoda za slepe Berlin-Steglitz, po kateri ima od 849 slepih mladostnikov prirojeno slepoto 22%.

Ce izvzamemo nekaj primerov, so bili že vsi gojenci zaradi zdravjenja oči v bolnišnici. Mnogi so bili celo po večkrat. Nekateri mladostniki se je vid v teku let izboljšal tako, da vidijo zdaj nekoliko bolje kot v otroški dobi. V enem primeru se je poslabšal kot posledica škrlatinke.

Stopnje slepote in slabovidnosti

Ob sprejemu slepega otroka v zavod zanima učitelja predvsem sedanje stanje slepote. Saj mora vprav glede na dejansko stanje slepote pri posameznih učencih izvesti nešteto diferenciacij pri pouku in pri vzgoji. Kakšna razlika je med slabo videčim otrokom, ki se že lahko samostojno giblje ter ne razloči samo barv, temveč v primeri bližini tudi obliko posameznih predmetov — in skrajno slabo videčim otrokom, ki razloči samo temo od svetlobe. In vendar, kako je tudi ta, ki ga prav za prav lahko pristejemo že k skoraj popolnoma slepi, kljub temu še srečen nasproti onim slepo rojenim, ki sami nikoli niso ujeli niti žarka svetlobe.

KINO SLOGA

Danes poslednjič vesela in zabavna opereta:

Ne morem se ti upreti!

Jutri premiera velikega glasbenega filma:

Bal v Metropolu

Minister dr. Krek v Celju

Celje, 23. januarja.

Včeraj dopoldne se je pripeljal v Celje z dopoldanskim vlakom g. minister dr. Miha Krek. Na kolodvoru so g. ministra sprejeli mestni župan g. Alojzij Mihelič, okrajni načelnik g. dr. Ivan Zobeč ter policijski predstojnik g. Törner. Gosp. minister je dopoldne sprejemal razne deputacije in obiskal številne svoje prijatelje.

Ob 6 zvečer je bil v Domu v Samostanski ulici članski sestanek JRZ v Celju, katerega se je udeležilo nad 350 članov. Viharno potrdjen je stopil v dvorano g. minister dr. Krek. Sestane, ki je bil pravo zborovanje, je otvoril predsednik krajevne organizacije župan g. Alojzij Mihelič, nakar je g. minister v temperamentnem govoru podal sliko važnih zunanje-političnih dogodkov z ozirom na našo državo ter slednjič očrtal notranji politični položaj. V izklesanih besedah je prikazal odlično zunanjo politiko, ki jo vodi predsednik vlade in zunanji minister g. Stojadinovič. Vse se je stekalo v eno misel: Jugoslavija mora v miru z vsemi narodi ostati močna država. Posebno pozornost pa so polagali poslušalci predstojnik notranje politike, ki je bila tekom dveh let tako posrečena in uspešna. Dva težka momenta je morala preživeti kraljevska vlada. To je bil konkordatni boj in opozicijski sporazum. Ob napada sta pa kljub vsem naporom združene opozicije, ki je imela le glavni namen, da se polasti vlade, kraljevska vlada le okrepila. Ona je mogla uresničiti in dejansko izvršiti ogromen socialni, gospodarski in finančni program.

Zborovali so z aplavzom nagradili izborna izvajanja g. ministra, Sestane, da se je zaključil z ovacijami slovenskemu voditelju gosp. dr. Antonu Koršču, kateremu naj na željo vsem članstva izreče veliko zaupanje in prisrčne pozdrave g. minister dr. Krek.

v svoje oči ter razen subjektivnega občutja svetlobe, ki si ga povzročajo z drgnjenjem oči, nimajo nobenih predstav o svetlobi.

Vendar je, hvala Bogu, število popolnoma slepih razmeroma nizko. Cloveško oko more tudi pri veliki poškodbi in iznakaženosti roženice vendar še reagirati na svetlobne dražljaje. Clovek je kar ganjen, če preizkuša takšno izkušeno in izmaljeno oko, ki se zdi popolnoma mrtvo za gledanje, pa vendar njegova zenica reagira na svetlobne dražljaje. Včasih sta obe zenici kot z gosto tenčico zastrti, a neke na eni izmed njih je prav drobna špranžica — nič večja od glavic bučice — a vendar dovolj velika, da podro svetlobni žarki v notranjost zrkla do mrežnice, ki je še sposobna sprejemati svetlobne dražljaje.

V kočevskem zavodu je 1/5 popolnoma slepih

Merila za označbo stopnje slepote ozir. slabovidnosti so različna. V znanstvenem smislu je oko slepo, če ne more sprejeti nobenega svetlobnega občutja in torej ne loči niti teme od svetlobe. V praktičnem življenju pa smatramo za slepega onega, ki se mora tudi pri dnevnih svetlobi orientirati v prostoru samo s tipanjem, ki ne more samostojno izvrševati navadnega poklica, ki se ne more samostojno preživljati, temveč je navezan na pomoč drugih. Običajno se smatra zmožnost štetja prstov na razdaljo enega metra kot najnižjo mejo sposobnosti v orientaciji.

Prehod od slepih do normalno videčih tvorijo slabo videči. Tudi zelo slabo videči otroci, ki ne bi mogli slediti pouku v normalnih šolah, se izobražujejo v zavodih za slepe.

Stopnje slepote oziroma slabovidnosti gojencev v kočevskem zavodu bi lahko klasificirali približno takole:

1. Stopnja slepote: Popolnoma slepi: 3 dečki, 5 deklic, skupaj 8—20%. Dojem slepote: 7 dečkov, 6 deklic, skupaj 18—32%. Razločilo barve in velike predmete: 3 dečki, — deklic, skupaj 8—8%. Slepih: 13 dečkov, 11 deklic, t. j. skupaj 24—60%.
2. Stopnja slabovidnosti: Prste šteje v razdalji 1 do 4 metrov: 5 dečkov, 7 deklic, skupaj 12 do 30%. Prste šteje v razdalji 4 do 18 metrov: 2 dečka, 2 deklici, skupaj 4—10%. Slabo videčih: 7 dečkov, 9 deklic, skupaj 16—40%.

Statistike zavodov izkazujejo navadno okoli 1/5 popolnoma slepih, drugi dve tretjini gojencev pa več ali manj zaznavata svetlobo. V zavodu za slepe otroke v Kočevju pa je na podlagi zgornje razporedbe položaj nekoliko drugačen ter je samo ena petina gojencev popolnoma slepa.

Vse takšne institucije, kot so n. pr. zavodi za defektne otroke, za gluhohe, za slepe itd. spadajo v Ljubljano, da so čim dostopnejše raznim pedagoškim, zdravstvenim in socialnim ustanovam. S časom bo treba pač misliti na to, da se zavod za slepe otroke spet premesti iz Kočevja v Ljubljano.

Narastle vloge v hranilnicah

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so znašale vloge pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah dne 30. novembra 1937 999 milijonov dinarjev; v primeri z oktobrom pomoni to sorazmerno nezaten padec za pribl. 3 milij.

Vendar so skupne vloge na knjižice narasle, in sicer na 600.158.000 dinarjev, dočim so vloge v tekočem računu znašale 398,9 milij. Sicer so vloge na knjižice narasle pri 7, vloge v tekočem računu pri 10, skupne vloge pa pri 8 hranilnicah. Tudi število vlagateljev je naraslo pri nekaterih hranilnicah, in sicer število vlagateljev na knjižice pri 7, v tekočem računu pri 8, skupaj pri 7 hranilnicah.

Iz teh števil izhaja, da se zaupanje v hranilnice in v denarne zavode polagoma vrača. Številke za december, ki še niso popolne, kažejo to še bolje. Zlasti dobro vplivajo izplačilni načrti posameznih denarnih zavodov in poročila o tem, da sta Narodna banka in Poštna hranilnica odobrili denarni zavodom kredite za izplačilo vlog. Ker bodo imeli denarni zavodi na razpolago tudi prvo anuiteto od Priv. agrarne banke, bodo mogli vsaj polagoma opravičati stare vloge. V zvezi s tem je zelo znaten priliv novih vlog v denarne zavode.

Obsodbe pred okrožnim sodiščem

Marihor, 23. januarja.

Kakor smo že v sobotnem »Slovenskem domu« poročali, sta se vršili v soboto dopoldne pred malim senatom marihorskega okrožnega sodišča dve zanimivi razpravi. Najprej se je zagovarjal 21 letni Martin Sajko iz Poljan, ker je dne 31. oktobra s kuhinjskim nožem zaklal svojega brata Jožefa ter ga na mestu usmrtil. Sajko, ki se je zagovarjal s silobranom, je bil obsojen na dve leti in pol strogega zapora. — Veliko večjo pozornost je vzbujala druga razprava, pri kateri sta sedela na zatožni klopi mladostni poizigalec 18 letni Ivan C. iz Čadrama ter zavarovalni agent Ivan Stefančič iz Zbelovega pri Poljanah. Ivan C. je bil v Luški vasi mizarski vajenec pri Jožefu Koršču. Od julija do oktobra je v Luški vasi zanel štiri požare. Med drugim je dvakrat požgal lastnega svojega mojstra. Ko so ga izsledili, se je začel izgovarjati na agenta Ivana Stefančiča, češ da ga je ta pregovoril, naj zažge gospodarijem, ki se niso hoteli pri njem zavarovati ter mu je dal za vsak požig nagrado od 200 do 300 din. Pri razpravi pa je mladi zlikovec svoje izpovedbe nenadoma prekal ter je izjavil, da je Stefančič nedolžen. Slednji je bil nato oproščen, Ivan C. pa obsojen na eno leto in pol strogega zapora.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Razstava originalnih načrtov:

Otroško zavetišče v Trnovem in kostnica

Ljubljana, 24. januarja.

Ljubljanska mestna občina, ki je razpisala natečaj za načrte otroškega zavetišča v Trnovem ter za kostnico v svetovni vojni padlih vojakov, koroskih borcev in judenburških žrtve, je po končanem natečaju razstavila te načrte v Jakopičevem paviljonu, da bi tako seznanila z njimi široki krog občinstva. Do razpisa natečaja je vodil predvsem namen, dati mladim arhitektom možnost tekmovalja. Za oba natečaja so bile razpisane po tri nagrade. Arhitekti so se ga udeležili v prav odličnem številu.

Pri načrtu otroškega zavetišča so bili arhitekti postavljeni pred posebno nalogo: ustvariti skupen dom otrok, v katerem ni očeta in matere, v katerem pa mora biti zato tem več domačnosti, veselja, sonca, igre in seveda tudi možnosti zdrave vzgoje. Ustvariti so morali dom skupine, ki ni internat s tesnobnim mrakom, ne internat s strogimi čuvaji, temveč dom, v katerega naj z veseljem pohite otroci po šoli ali ko se morajo posloviti od staršev, ker so ti ves dan zaposleni izven doma.

Natečaja za zavetišče se je udeležilo 15 arhitektov. Vsi načrti so razstavljeni v Jakopičevem paviljonu. Stavba je projektirana na mestnem zemljišču v Trnovem v bližini mestne drevnice. Ves prostor je razdeljen tako, da loči upravno in druge osebe in njih delo popolnoma od otrok, ki imajo svoj glavni prostor na južnem delu stavbe, na igrišču, oziroma v prvem nadstropju zavetišča. Preskrbljeno je dovolj za potrebno higieno otrok (umivalnice, kopalnice,

garderobe itd.), poskrbljeno je za svetle in sončne prostore v notranjosti, kjer bodo bivali otroci. Zanimivi so še drugi načrti, ki so razstavljeni, ki vsak na svoj način rešuje to izredno nalogo. Zanimiv je načrt zavetišča, ki spominja na obliko letala. Stavbe, zasnovane po tipični ureditvi starih gimnazijskih ali ljudsko-šolskih poslopj, pa odbijajo že same po sebi.

Poleg načrtov za otroško zavetišče so razstavljeni tudi načrti za kostnico padlih vojakov, koroskih borcev in judenburških žrtve. Razpis je zahteval, da se napravi na pokopališču, kjer je spomenik slovenskega vojaka in vojaška množinska grobova kostnica v smislu vojaških predpisov o grobovih. Kostnica naj bo namenjena vojakom vseh veroizpovedi, ki so bili žrtve vojne v letih 1914—1919 in ki so pokopani na raznih pokopališčih v Ljubljani ter judenburških žrtvam in 25 koroskim borcem.

Prva nagrada v znesku 4000 din je bila podeljena načrtu z geslom »5046« (ing. arh. Edvard Ravnikar), ki najbolje ustreza pogojem razpisa ter je idejno najboljše zamišljen in tudi arhitektonsko odlično rešen. Načrt predstavlja kapelo v obliki kroga in ima v notranjosti v višini dveh metrov hodnik v obliki galerije. V sredi je stebel z napisih padlih vojakov, okrog katerega so v krogu razpostavljeni kovčki s pozemskimi ostanke judenburških žrtve in koroskih borcev. Dobro je zamišljena vrtarska ureditev okrog kapele.

Vsi načrti prinašajo mnogo zanimivih motivov, zanimivih tako za arhitekta kakor tudi za drugo občinstvo. Razstava bo brez dvoma dala še mnogo pobud za podobne načrte.

Tekstilna industrija na Kočevskem

Kočevje, 20. januarja.

Mesto Kočevje je po številu sicer majhno, ima pa kljub temu zelo dobro razvito industrijo, ki bi pri pametnem upravljanju lahko tekmovala z drugimi večjimi industrijskimi mesti v Sloveniji. Tako imamo poleg premogokopa, ki je bil pred leti tako rekoč že obsojen na pogin in ki v zadnjih mesecih obratuje redno vsak dan, še tri parne žage in dve tekstilni, od katerih prva izdeluje sukno ter obratuje moč in dan. Dočim druga mlajša, ki je bila zgrajena šele pred nekaj leti, izdeluje platno in druge podobne stvari tako, da sta si obe tekstilni povsem brezkonkurenčni. Pri mlajši tekstilni »Slavotex« se bomo nekoliko pomudili in slovenskim gospodarskim krogom pokazali nekoliko preteklosti in sedanjosti te veljavne firme. Takoj iz samega početka moramo ugotoviti, da je sedaj »Slavotex« bila zgrajena pred tovrstno tovarno v Kranju ter da je v samem začetku delala noč in dan in imela vedno dovolj naročil, kakor jih ima pač še tudi danes, ko se nahaja v konkurni. Vse njene poznejše zgrajene konkurentinje razpolagajo sicer danes z milijonskim premoženjem, dočim je kočevska »Slavotex« zabredla v milijonske dolgeve, katerih rezultat je ta, da bo 16. februarja t. l. javna dražba vsega tovarniškega imetja, stavb in tudi strojev.

Ko so to slavno tovarnico zgradili, so ji nadeli ime »Tekstilna tovarnica Kočevje«, ki je sploščka dobro in na veliko bratavala. Toda njen slavnostni taktatni in tudi še današnji šef in lastnik je s »Tekstilno tovarnico Kočevje« likvidiral, odstranil stari naslov in ji našel novega z imenom »Triglav d. d., Kočevje«. Toda tudi pri tem naslovu se ni dolgo držal, ker je takoj, ko je čutil, da mu teče voda v grlo, s firmo »Triglav d. d., Kočevje« obracunal in ustanovil novo firmo, nazvano »Slavotex«, ki dejansko tudi še danes obstoja. Na čelu te velike in slavne tovarnice, ki stoji zdaj pred javno dražbo, stoji češki veleindustrijski Horak Bakoslav. Samo po sebi je razumljivo, da so se ob menjavanju firm vršile zelo interesantne stvari, katerih na tem mestu zanka ne bomo razmotrivali, ker bi bile preobširne.

Zanimivo je tudi to, da so se v vsem tem dolgem času

menjavale samo firme

dočim je ostalo i šef i delavstvo vedno eno in isto. Težko stališče je imelo uradništvo, predvsem seveda uradnice, ki so se v vsej tej dobi zelo pridno menjavale in izmenjavale. Dalo bi se v tej zvezi po pravici trditi, da bi mesto Kočevje v tujkoprometnem oziru imelo s samo tovarnico isto množico različnih gostov (seveda predvsem ženski spol) kot ga ima kakšno povprečno zagorsko letovišče. Lahko bi se zato reklo, da se v vseh podjetjih v Sloveniji ni izmenjavalo toliko uradnic kot v tovarni B. H.

Še važnejšega značaja kot je Horakova tovarnica, bi bilo pa vprašanje delavstva, ki je v tej tekstilni zaposleno. Preračunano je namreč, da bi tovarnica lahko nosila ogromne milijone tako prezadolženemu Kočevju kot še bolj siromašni po slovenskih delavcih naseljenih okolič. Če zdaj primerjamo razvoj in proizvodnjo Kočevja s Kranjem, je objektivna slika ta, da je tovarnica v Kočevju pod temi okolnostmi zapisana gotovemu poginu. Poleg tega ima pa tudi delavstvo tako sramotno nizke plače, da nimajo nobenih dobrih izgledov za bodočnost. Kakšna tovarnica

pa je prav za prav to, ki osem ur obratuje, potem pa 16 počiva??? Delavstvo zato v takem položaju upravičeno pričakuje kakršnekoli pozitivne rešitve, ki bi vsaj približno zboljšala njihove itak dovolj bleden položaj.

Upamo tudi, da gospodje, ki so tekstilno pripeljali v Kočevje, iste niso pripeljali zato, da tovarna ne bo obratovala, oziroma samo 8 ur dnevno delala in menjavala firme kot mavrica barve, temveč zato, da se brezposelno delavstvo zaposli, že zaposlenega pa plača tako, kot jim po naši socialni zakonodaji pripada.

Tudi oblasti naj se za stvar pozanimajo in ugotove, kje leže krivde večnih sporov. Energično potezo se da napraviti povsod red, ni nikjer bolj potreben kot v Horakovi tekstilni tovarnici.

Istčasno pa tudi vse slovenske gospodarske kroge opozorjamo na javno dražbo, ki bo 16. februarja t. l. pri tukajšnjem okrajnem sodišču z željo, da se bo vendar našel, ki bo to izgubljeno zlato jarno kupil in jo tako obnovil, da bo v čast in ponos slovenskemu gospodarstvu ter v zadoščanje slovenskemu delavstvu.

Celjske novice

Celje, 23. januarja.

Smrtinevarna nesreča. V Vranski gori pri Smarju se je pripetila v soboto popoldne nesreča, ki bo najbrž zahtevala smrtno žrtev. 38 letni posestnik je čistil v svojem sadovnjaku drevje. Ko je na zelo visokem drevesu začel odvečati veje, mu je spodrsnil in je padel na tla ter si prebil lobanjo. Nezvestnega so pripeljali v celjsko bolnišnico. Njegovo stanje je zelo kritično; je še vedno nezavesten in bo najbrž podlegel poškodb.

Hlod mu je zmečkal desno roko. V soboto je padel 28 letnemu hlapcu Podgoršku Francu pri nalaganju hloda na desno roko in mu jo zmečkal.

Mlin na plinski pogon v Dobrničju

Dobrnič, 20. januarja.

Mizarska mojstra Alojzij Slak in Jože Petek sta kupila v Dobrničju mlin na tri kamne. Mlin nameravata povečati in namestiti v novem poslopju, za katerega gradbeni material že pripravljata. Stavba za novi mlin bo urejena tako, da bo poleg mlina še velika mizarska delavnica, opremljena s potrebnimi mizarskimi stroji na plinski pogon. To delo bo letos končano in bo najbrž že zgodaj v jeseni mlin v Dobrničju začel mleti. Pogonska sila ne bo preveč draga.

Vsem morda ta mlin tudi ne bo všeč. Posebno pa ne žužemberskim mlinarjem, ki bodo na ta način izgubili nad tri četrtine žita, ki ga sedaj zmelejo v svojih mlinih.

Priprave za novi prosvetni dom tudi dobro napredujejo. Že zgodaj spomladi bomo začeli z graditvijo.

Donava je spet začela naglo naraščati ter je blizu Mohača na madžarski strani narasla za sedem metrov nad normalo. Oblasti so morale takoj poskrbeti, da reka ne bi pretrgala zaščitnih nasipov in ponovno povzročila poplave.

Prekrasen film, ki je začel najširše ljudske mase!

Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

H. JARAY, L. STÖSSER, HANSI STOCK
in drugi člani dunajskega Burgtheatra. Poje znameniti pevski zbor Wiener Sängerknaben.
Samo še nekaj dni! Zato hitite in oglejte si ta nepozabni lepi film!

Kirchfeldski župnik

po Anzenbergerjevem oderskem delu

KINO UNION Telef. 22-21

Zborovanje ljubljanskih gasilcev

Ljubljana, 24. januarja.

Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-mesto je imela v soboto zvečer svoj 68. občni zbor. Po počastitvi spomina nekaterih članov, ki so umrli po zadnjem občnem zboru in po običajnih vdanostnih pozdravnih brzojavkah na najvišja mesta, je poveljnik te gasilske čete g. Pristovšek izročil častno diplomu g. Ivanu Breskvarju in Ivanu Severju za njuno dolgoletno zasluženo delo v gasilskih vrstah. Predsednik je poročal tudi o napredku čete ter posebno poudarjal važnost, da je bila predelana motorna brizgalna in ob enem dobila 12 m dolgo raztezalno lestev. Gasilska četa je od zadnjega občnega zbora sodelovala pri gašenju tri večjih požarov. Zgrajal pa se je posebno nad dejstvom, da sta bila ob priliki požara sokolske lope v Tivoliju tudi dva gasilska dejanska napadna. Poveljnikovo poročilo se je dalje nanašalo na delo, ki so ga opravljale številne gasilske straže, na vaje in razna predava-

nja ter na sodelovanje pri nekaterih proslavah. V imenu mestne občine je zborovanje pozdravil predsednik gasilskega odbora mestnega občinskega sveta g. Šalehar ter v istem imenu obljubil tudi v bodoče vsu pomoč vrlim gasilec.

Tajniško poročilo je podal g. Bahar Franc, ki se je zahvalil tudi časopisju za podporo, ki jo je bilo gasilstvo deležno z objavljanjem simpatičnih člankov o naših gasilcih. Društvo je otrokom svojih članov priredilo tudi lepo uspešno božičnico. Četa ima dosedaj 268 članov, od katerih jih je 91 delevnih, 12 častnih in 165 podpornih. Stanje blagajne je razložil v svojem poročilu g. Zupančič Leopold. Predložil je tudi proračun za prihodnje leto.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika dosedanj blagajnik Zupančič Leopold. Nato so sprejeli še nekaj predlogov, ki se tičejo notranje preureditve te čete.

Premiera Veronike Deseniške

e: Anton Brumec, Ljubljana
Prešernova ulica 54. naspr. glavne pošte

Ali se dobrosrčnost plača

Med preprostimi je dobrosrčnosti največ

Na to vprašanje uredništva angleškega tednika je prišlo nešteto odgovorov, ki skoraj vsi trdijo, da dobrosrčnost ni ostala brez plačila.

I. »Se pred vojno sem imel trgovino in med svojimi dolžniki neko žensko, za katero sem vedel, da težko plačuje ter sem ji zaradi tega dajal razne olajšave. Prišla je vojna, pozabil sem na vse, kar je bilo, pa ti pride pred nekaj leti mlado dekle, hči one ženske, in pravi, da hoče poravnati nekaj dolga. Povem ji, da je že vse pozabljeno, saj je že dvajset let od tega, da nimam nikjer nič zapisane, da sploh ne vem, koliko je bila njena mati dolžna itd. Toda zahtevala je, da denar sprejemem in mi pokazala čez 20 let stare račune ter se v imenu pokojne matere zahvaljevala, da sem tako dolgo hotel počakati. Pa tudi hči je bila uboga; dobivala je javno podporo in si pritrkala od ust, da je lahko poplačala star dolg in staro dobrosrčnost.«

II. »Še za časa slavnega Buffala Billa sem bil na ameriškem divjem zapadu. Nekega dne srečam indijanskega dečka z zlomljeno nogo; njegov konj ga je vrget iz sedla in zbežal. Poskrbel sem za jokajočega dečka, mu vjel konja in ga spravil iz največje zadrege. — Čez šest let, ko sem na vse skupaj že pozabil, me vjame čela Indijancev, odpelje zvezanega v vas, kjer naj bi me po svojem starem običaju mučili in ubili. Takrat pa pride mlad Indijanec, me pogleda v obraz, potegne nož in prereže vezi ter nekaj pojasnjuje svojim rojakom. Pripeljejo mi krepkega konja, dajo strelno orožje in hrano, pa mi prijazno pokažejo, kod naj hodim, da pridem čimprej na varno. Mladi Indijanec je bil oni deček, ki sem ga nekoč rešil.« Itd.

So pa seveda tudi primeri, kjer so ljudje zaman čakali kakršnega koli znaka hvaležnosti. Iz vseh se da posneti to, da hvaležnost, prav tako kot dobrosrčnost, najbolj poznajo preprosti ljudje.

Najbogatejši poslanik — pod copato

Za poroko potrošila okoli 5 milijonov Din

Svernoameriški poslanik v Moskvi, J. Davies, je bil imenovan za poslanika v Bruslju v Belgiji. Poleg svoje sijajne službe je postal najbogatejši človek med poslani, ko se je oženil s hčerjo nekega veletrgovca z žitom in priženil skoraj eno milijardo dinarjev.

Ko je bil imenovan za poslanika v Moskvi, je prišlo v Moskvo najprej 2000 litrov mrzle smetane in ena tona raznih živil, kar je povzročilo pri sovjetskih oblastih nemalo zažudenja in skoraj užaljenje, češ da se novi poslaniki boji, da ne bi v ruski prestolnici umrli od lakote. »Nič se ne ču-

dite,« je rekel g. Davies. »To si je izmislila moja žena, ki se boji, da se ne bi dolgočasila pri vas. Zato hoče spremeniti poslanništvo v tovarno živil in mlečnih izdelkov. Jaz se pa svoje žene bojim, zato pustim, da dela, kakor hoče.«

Sedanja gospa Davies je po svojem prvem možu sorodnica z najbogatejšo Američanko, ki se je pred kratkim prelevila v Danko, ker je menda po svojih prednikih danskega rodu. Ko se je omožila s poslanikom Daviesom, je samo za poroko potrošila okoli 5.000.000 din. Poleg tega ima drugo najlepšo in najrazkošnejšo jahto na svetu. Kaj vse bogastvo stri!

Predsednik jugoslovanske vlade in njegova žena Avgusta pri domači zabavi.

„Obešenčevno veselje“

V ameriški zvezni državi Arizoni spravljajo na smrt obsojene iz življenja z zadušanjem. Zadnji tak obsojenec, ki je ubil človeka za 25 centov (10 din), je bil neki Jack Odom Dan pred usmrtnitvijo je z dovoljenjem predstojnikov povabil v ječo 15 sorodnikov in znancev jim priredil pojedino in trdil, da še nikdar v življenju ni bil tako srečen. Jedli in pili so, se dali v spomin na redko »slavnost« slikati in poslavljali so se do jutra. Nato jih je prekinil stražnik, ki je obsojenca odpeljal v morišno celico, napolnjeno s strupenim plinom. Kaj človeka ubije v nekaj sekundah. — Kaj čudna pot v večnost.

Dvanaest obešencev

Ob neki glavni cesti v Mehiki so našli dvanaest obešencev, katerih trupla so bila grozovito razmrčvarjena. Grozodejstva je menda povzročila tolpa roparjev, ki že dalj časa strahuje gorato pokrajino med mestoma Puebla in Vera Cruz. Nekaj roparjev se je posrečilo ujeti. Obsodili so jih takoj na smrt.

Višek „mekhosrčnosti“

Bogata in najizbranejša oblečena igralka v Budimpešti je uvedla novo modo: mesto krasnih rož, si je začela pripenjati na prsa oblikovane raznobarvne stekleničice, v katerih plavajo majčkene zlate ribice. To pa zato, ker je »preveč kruto nositi rožice, ki tako hitro uvenejo in poginejo.

Angleški pesnik, lord Byron. Preteklo je 150 let, odkar se je rodil.

Pilotov praznik ali muhavost bogatašev

»Sveti večer, a? Jaz pa letim tu pod oblaki in komaj čakam, da sedem na zemljo, pridem med ljudi, k svoji družini,« pripoveduje glavni pilot neke angleške letalske družbe. »Ko res končno pristanem, moram najprej pregledati razne »primerce«. Mlada popotnica se je vračala iz Italije v Anglijo. V Parizu si je zlomila nogo. Njeni domači prosijo družbo (letalsko), naj ji ponese za praznike ogromen zavitek daril in božično drevesce. Družba pa ponudi še več. Z zdravnikovim dovoljenjem hoče bolnico samo spraviti iz zapuščene bolnišnice sobe domov v Anglijo. — Bogat Londončan se hoče oddolžiti nekemu otroškemu zdravilišču, ki ga je v mladosti ozdravilo nevarne bolezni. Najprimerneje je, če družba v letalu ponese darila dobrotnikom in jim tako pripravi veselo presenečenje. — Mlademu parčku je nenadoma prišlo na misel, da bi prebil praznike ob topli obali Sredozemlja. Brž z letalom tja! — Ljubka nevestica je nenadoma pozabila na preprič, ki ga je imela s svojim zaročencem, častnikom v Gibraltarju. Ponesite mu z letalom božično darilce!

Okoli polnoči sem šel proti domu, kjer me je žena sicer veselo sprejela, a dodala, da je škoda, ker ni vzela raje kakega bančnega uradnika. Tudi sam sem obžaloval, da nisem bančni uradnik mesto javnega sužnja letalske družbe, ki mora biti pripravljen ob vsakem času in kamorkoli.«

»Komaj sem zatisnil oči, me zbudi telefon. Po njem govori mlad človek, ki ima več denarja in vina v glavi kot pameti in pravi, da je prišel na »sijajno idejo«. Takoj hoče iti s tremi prijatelji za praznike v Švico na zimski sport: pripravljen je plačati, karkoli kdo zahteva! Kaj hoče? Brž iz postelje v zimsko noč, na letališče in naprej skozi oblake v bašo Švico. Do kosila bom že nazaj. Potem pa bomo videli, če se da kaj praznovati...«

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

3. Tomu nazadnje ni preostajalo nič drugega, kakor da se ie lotil beračenja, in vselej, kadar je le mogel, je ušel staremu duhovniku, patru Andrewu, ki ga je poučeval. Zato ga je tudi njegov oče, ki je bil pijanec, vselej nabil, kadarkoli ga je zalotil, da se uči ali da se igra s svojimi malimi tovariši.

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 24. januarja: 12. Angleški skladatelji (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Operetni venčki (plošče) — 18. Zdravniška ura: Zle tvorbe (g. dr. Anton Breclj) — 18.20 Wagner: Rienzi, nvertura (plošče) — 18.40 Umetnostni spomeniki Notranjske (dr. Marjan Marolt) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: O Ivanu Gunduliču (ob priliki 30. letnice smrti), dr. Ljubo Vojnovič — 19.50 Zanimivosti — 20. Slavnostni večer v spomin 60. letnice Otona Zupančiča. Sodelujejo: ga. Pavla Lovsetova, g. prof. Fr. Koblar (uvodna beseda), člani Nar. gled. (recitacije) in Rad. orkester — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Prenos lahke

Drugi programi

Ponedeljek, 24. januarja: Belgrad: 20. Prenos komedije iz gledališča — Zarič. 20. Komorni koncert. 21.30. Lahka glasba, 22.20. Plesna glasba — Dunoj: 19.35. Prenos simf. konc. iz Grudeca. 20.40. Zabavna glasba. 21.15. Nar. pesmi, 21.45. Ork. konc. — Budimpešta: 19.15. Ork. konc., 20.30. Pozabljena madžarska glasba, 22.10. Jazz, 23.05. Puccinijev konc. — Trst-Milan: 17.15. Plesna gl.,

Zaklad v starem pohištvu

Zanimiva in čudna dogodivščina se je zgodila zadnje čase na Dunaju. Že precej prileten trgovec s kolesi se je zaročil s krasno, mlado Dunajčanko. Kmalu pa je začutil, da se bliža njegovo življenje h koncu, zato je še pred poroko zapustil svoje premoženje — 50.000 šilingov ali pol milijona dinarjev v našem denarju — in del svojega starega pohištva svoji zaročnici. Kmalu nato je umrl.

Zaročenka je, kakor moda zahteva, da se spodobi, nekaj časa objokovala svojega zaročenca, nato pa je prešla k poslom. Prevzela je svojo dediščino, pohištvo pa, ki je bilo že precej obrabljeno, zlasti nekaj mehkih naslanjačev, je

dala tozadevnemu strokovnjaku v popravilo. Pri razdiranju starih naslanjačev je tapetnik v enem naletel na cel šop bankovcev in potrdilo, s katerim bi lahko vzel iz banke 40.000 švicarskih frankov — okoli 350.000 din. Dočim si je bankovce hotel kratkoma prilaistiti, je potrdilo vrnil lastnici z zahtevo, da mu nakaže dolžnih 10% nagrade za najdbo. Zaročenka pa je zahtevala vsn zase, naznanila tapetnika policiji, ki ga je zaprla. Nekateri Dunajčani pa, ki imajo kako staro pohištvo, so ga baje začeli razdirati v nadi, da bodo tudi oni našli kake skrivne zaklade.

Naročajte in širite Slovenski dom!

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

102

»Saj bo po njih, preden bodo prišli do prve ruske topniške črte! Pokosili jih bodo do zadnjega kakor travo...«

Macefield se je skušal zbrati in trezno misliti. Po kratkem molku, v katerem mu je zaradi napetega razmišljanja stopil pot na čelo in so se mu nabrekli žile na senčih, je dejal:

»Treba jim je takoj poslati na pomoč francosko konjenico. General Canrobert, dajte takoj potrebna povelja. Zdaj je vsaka minuta dragocena, moramo delati hitro... Če že ni tako prepozno!«

Zadnje besede je dostavil s tišjim glasom, kakor da jih govori samo zase. Zvenele so, kakor da je prepričan o tistem, kar so vsebovale.

Francoski general je takoj sedel za mizo, da napiše zapoved za poveljnika francoske konjenice, naj takoj razglasi zbor in odjezdil z vsem polkom proti Balaklavi.

Sir Charles je še vedno ves razburjen stal sredi sobe. Obraz mu je bil bled — mislil je na šest sto konjenikov indijske brigade, ki so zdaj jezдили na blazen naskok...

Perry Vickers je stopil k njemu in mu dejal:

»Sire, dovolite mi, da odnesem pismo za poveljnika francoske konjenice v tabor jaz!«

Macefield ga je vprašujoče pogledal, rekoč:

»Zakaj pa prav vi? Kaj ni nikogar drugega? In pa — saj vi ne spadate pod francosko poveljstvo!«

Perry ga je pogovarjal:

»Moj konj je hiter... V nekaj minutah bom tam in izročil povelje, potem pa...«

»Kaj potem?«

»Potem... moram... k svojemu polku!«

Macefield je pomislil in dejal:

»Prav! Storite kakor hočete! Samo... bojim se zelo, da bo

vse to prepozno!«

Stopil je nervozno po sobi gor in dol, se za trenutek ustavil pri oknu, se obrnil, pogledal k mizi, kjer je general Canrobert pisal svoja povelja, potem se je spet zagledal v okno, nato znova vrget vprašujoč pogled francoskemu generalu. Zdela se mu je, da že neskončno dolgo čeka tistih nekaj besedi.

Skoraj bi mu bil že dejal, kaj le dela tako dolgo, tedaj pa je Canrobert vstal in rekel:

»Tu je povelje za francosko konjenico, kakor ste želeli. Upajmo, da še ni prepozno!«

Izročil je pisanje siru Charlesu.

Sir Macefield je pismo držal nekaj trenutkov in ga obračal po rokah, kakor da okleva in da ne ve dobro, kaj bi z njim, in kakor da se ne zaveda, kaj dela. Ta trenutek se mu je vse zadelo tako nesmiselno in odveč.

»Saj je prepozno«, mu je govorilo nekaj pri srcu in malo dušje se ga je polasčalo.

Gledal je mladega kapitana Vickersa, kakor da išče pri njem sveta.

Perry je stal pred njim v pozoru in čakal na pismo.

Macefield mu je dejal:

»Tu je zapoved, dragi moj Vickers!... Podvizajte se... V rokah držite zdaj usodo šest sto ljudi... šest sto vojakov indijske brigade. Med njimi je... vaš brat!«

Perry je udaril z nogami skupaj, pozdravil, vzel pismo ter naglo odšel iz sobe. V ušesih so mu zvenele Macefieldove besede kakor železni udarci.

Za Perryjem sta odšla iz sobe tudi angleška polkovnika.

Ko sta bila sir Charles in general Canrobert sama v sobi, je Francoz izpregovoril:

»Treba je takoj sporočiti vest o naskoku tudi lordu Raglanu.

Če se bo Warrentonu ta nori korak posrečil... No pa tudi, če samo za nekaj časa obrne sovražnikovo pozornost nase, bi zdaj morda vendarle lahko poskusili z naskokom na Sebastopol... Zdi se mi, da bo naskok indijske brigade v ruskih vrstah vzbudil veliko zmedo. Napada pri Balaklavi ne pričakuje zdaj nihče na oni strani, najmanj pa Volonov, ki se zaveda, kako utrjeni so njegovi položaji. Zato mislim, da moramo biti pripravljeni... Ta naskok lahko prinese marsikaj nepričakovanega...«

Foto Warner Bros

Macefield je pismo držal nekoliko trenutkov v roki.

„Poročnik indijske brigade“

izide kmalu — v knjigi!